

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351.851

М. А. Ажажа

кандидат наук із державного управління, доцент,
заступник завідувача кафедри менеджменту організацій
та управління проектами
Запорізької державної інженерної академії

НОРМАТИВНА БАЗА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті досліджено нормативну базу державного регулювання процесу модернізації вищої освіти України. Проаналізовано окремі законодавчі акти та документи, що визначають діяльність державних органів управління вищою освітою і наукою. Висвітлено основні положення законодавчих актів щодо модернізації вищої освіти України, зокрема забезпечення автономії університетів. Указано на необхідність зв'язку системи управлінських заходів, спрямованих на модернізацію вищої освіти, із системою забезпечення якості вищої освіти.

Ключові слова: держава, державне регулювання, державне управління, документ, законодавчий акт, модернізація вищої освіти, нормативна база, управлінський механізм, управління вищою освітою.

Постановка проблеми. Державна політика в контексті модернізації вищої освіти формується та здійснюється на основі нормативної бази. Передумовою реформування освітньої галузі України є законодавчі акти, а оскільки вектор основних перетворень у нашій державі спрямовано на євроінтеграцію, то вона повинна орієнтуватися на європейські стандарти й будуватися на законодавстві, розробленому в контексті європейської інтеграції. Необхідність вивчення й аналізу основних нормативних документів, що регламентують модернізаційні процеси в освітній галузі та визначають управлінські механізми держави, актуалізується в контексті нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітленню питань державної політики щодо модернізації освіти присвятили свої наукові розвідки В. Астахова, К. Ващенко, Ю. Ковбасюк, Л. Колток, С. Кравченко, С. Пазиніч, О. Пономарьов, А. Сбруєва, І. Семенець-Орлова, Ю. Сурмін, В. Філіпова та інші. Управлінські аспекти модернізації вищої освіти України розглядали у своїй наукових працях такі вчені, як І. Совсун, О. Шеломовська, В. Шилова та інші.

Мета статті – проаналізувати нормативні документи, що регулюють діяльність державних

органів управління вищою освітою і наукою, висвітлити основні положення законодавчих актів щодо модернізації вищої освіти України, зокрема забезпечення автономії університетів.

Виклад основного матеріалу. Для національної системи освіти першочергове значення в розв'язанні наявних проблем має створення і впровадження нової законодавчо-нормативної бази на всіх рівнях її функціонування, забезпечення системності, цілісності, неперервності освіти на основі вдосконалення її структури, змісту, моніторингу якості запровадження на всіх рівнях державних освітніх стандартів, створення надійного правового, соціального та економічного захисту і стимулювання розвитку освітніх систем, навчальних закладів [40, с. 206].

Як зазначено у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. [26], модернізація і розвиток освіти та науки повинні набути випереджального неперервного характеру, гнучко реагувати на всі процеси, що відбуваються у світі й Україні.

Нині існує досить багато державних нормативних документів та нормативно-правових актів щодо реформування вищої освіти України, серед яких:

1) акти Верховної Ради України (Закон України «Про освіту» [2], Закон України «Про вищу освіту» [3], Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [4]);

2) акти Кабінету Міністрів України (Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 244 «Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» [29], Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [30], Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» [31], Постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 2016 р. № 567 «Деякі питання діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» [32], Постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 2016 р. № 531 «Про внесення змін до Статуту Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» [33], Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1045 «Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах» [34] тощо);

3) акти Міністерства освіти і науки (далі – МОН) України (Наказ МОН України від 14 серпня 2013 р. № 1176 «Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти» [11], Наказ МОН України від 3 березня 2014 р. № 209 «Про визнання таким, що втратив чинність, Наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29 березня 2012 р. № 384 «Про затвердження форм документів із підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I–IV рівнів акредитації» [12], Наказ МОН України від 16 вересня 2014 р. № 1048 «Про затвердження Плану заходів МОН щодо виконання Закону України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [13], Наказ МОН України від 17 вересня 2014 р. № 1050 «Про визнання таким, що втратив чинність, Наказу Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2005 р. № 774 «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» [14], Наказ МОН України від 13 листопада 2014 р. № 1310 «Про визнання таким, що втратив чинність, Наказу Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р. № 161 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» [15], Наказ МОН

України від 25 листопада 2014 р. № 1392 «Про визнання таким, що втратив чинність, Наказу МОН України від 9 липня 2009 р. № 642 «Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента» [16], Наказ МОН від 26 січня 2015 р. № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік» [17], Наказ МОН України від 11 вересня 2015 р. № 922 «Про науково-методичну раду Міністерства освіти і науки України» [18], Наказ МОН України від 6 листопада 2015 р. № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого Постановою КМУ від 20 квітня 2015 р. № 266» [19], Наказ МОН України від 14 січня 2016 р. № 13 «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» [20], Наказ МОН України від 19 лютого 2016 р. № 136 «Про затвердження персонального складу сектора вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України» [21], Наказ МОН України від 12 травня 2016 р. № 498 «Про деякі питання проведення акредитації напрямів підготовки, спеціальностей» [22], Наказ МОН України від 12 травня 2016 р. № 506 «Про затвердження Переліку предметних спеціалізацій спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за якими здійснюється формування і розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей» [23], Наказ МОН України від 1 червня 2016 р. № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти» [24], Наказ МОН України від 27 жовтня 2016 р. № 1288 «Про затвердження Плану заходів із вдосконалення нормативно-правової бази вищої освіти на 2016/2017 навчальний рік» [25], Наказ МОН України від 13 березня 2017 р. № 373 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів МОН України (Наказ МОН України від 10 лютого 2010 р. № 99 «Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні»; Наказ МОН України від 10 лютого 2010 р. № 101 «Про структуру освітньо-професійних програм та навчальних планів підготовки бакалаврів»)» [26] тощо); Лист МОН України від 15 січня 2016 р. № 1/11-240 «Щодо розробки стандартів вищої освіти» [5], Лист МОН України від 5 лютого 2016 р. № 1/9-64 «Щодо використання у практичній роботі вищих навчальних закладів англomовного варіанту Переліку галузей знань

і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [6], Лист МОН України від 8 лютого 2016 р. № 1/9-67 «Про завершення верифікації переліку спеціальностей, з яких вищі навчальні заклади готові у 2016 році здійснювати прийом здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра (магістра і спеціаліста медичного, фармацевтичного та ветеринарного спрямувань) на основі повної загальної середньої освіти за бюджетні кошти» [7], Лист МОН України від 2 березня 2016 р. № 1/9-114 «Про затвердження Ліцензійних умов» [8], Лист МОН України від 26 травня 2016 р. № 1/9-263 «Про деякі питання імплементації Закону України «Про вищу освіту» [9], Лист МОН України від 6 березня 2017 р. № 1/9-125 «Про проведення наукових конференцій із проблем вищої освіти у 2017 році» [10] тощо).

Сьогодні основним програмним документом, що визначає головні напрями реформ в Україні, є Стратегія сталого розвитку «Україна–2020» [38]. Цей документ включає близько 62 реформ освіти, що їх необхідно реалізувати в Україні. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 р., розроблена під егідою МОН, визначає метою реформування «створення привабливої та конкурентоспроможної національної системи вищої освіти України, інтегрованої у Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір». Ця мета деталізується у цілях реформи вищої освіти: реалізація права на доступ до вищої освіти; створення системи забезпечення якості вищої освіти; інтеграція вищої освіти і науки; забезпечення автономії закладів вищої освіти; підвищення ефективності системи фінансування вищої освіти; удосконалення структури системи вищої освіти (так, аби ступені та рівні вищої освіти відповідали Міжнародній стандартній класифікації освіти; рівень молодшого спеціаліста необхідно віднести до середньої спеціальної, а не вищої освіти); модернізація та професіоналізація управління вищою освітою; інтеграція у світовий освітній і науковий простір; професійний розвиток персоналу вищої школи; розвиток вищої освіти як фактора підвищення конкурентоздатності вітчизняної економіки.

У Законі України «Про освіту» [3], який охоплює і сферу вищої освіти, суттєво посилено повноваження засновника закладу освіти в його управлінні. Однією з управлінських новацій, введених цим Законом, є набуття додаткових важелів впливу на діяльність вищого навчаль-

ного закладу з боку міністерства у статусі засновника. Суттєво зашкодити університетській автономії може право наглядової ради вносити засновнику закладу вищої освіти подання про заохочення або відкликання керівника закладу вищої освіти на підставах, визначених Законом. Міністерство набуває ще ширших повноважень щодо втручання держави у сферу внутрішнього управління вишів, що не відповідає принципам реформи державного управління в Україні.

Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, забезпечуючи умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами на принципах автономії вищих навчальних закладів, поєднання освіти з наукою та виробництвом із метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих кадрах [2]. Серед основних завдань наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів, відповідно до згаданого Закону, є формування сучасного наукового кадрового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових відкриттів.

Серед основних завдань вищих навчальних закладів, згідно з вищезазначеним Законом, указуються такі: впровадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації та використання отриманих результатів в освітньому процесі; участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу.

У Стратегії державної кадрової політики на 2012–2020 рр. підкреслюється, що реалізація державної кадрової політики має бути спрямована на досягнення в соціальному аспекті високого рівня розвитку людського потенціалу держави, задоволення очікувань населення щодо професійної самореалізації, гідної оплати праці [35].

Згідно з Положенням про МОН України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630, МОН є «центральною органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. МОН є головним

органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, трансферу (передачі) технологій, а також забезпечує формування й реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю навчальних закладів, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності» [28].

Реформа державного управління у напрямі впровадження принципів і практик ефективного врядування та відповідна трансформація системи центральних органів управління є однією із ключових для України в контексті європейської інтеграції та імплементації Угоди про асоціацію України та ЄС. У Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 рр., схваленій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р, підкреслено, що «ефективна система державного управління є однією з основних передумов демократичного врядування, що ґрунтується на принципах верховенства права» [37], серед яких найважливішими для України, на нашу думку, є якість нормативно-правової бази та державної політики загалом, зниження адміністративного навантаження державного регулювання, забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій.

Відповідно до ст. 32 чинного Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) [2], будь-який заклад вищої освіти повинен мати можливість реалізовувати всю повноту прав, якщо така реалізація не обмежена чинним законодавством, насамперед цим Законом.

Заклади вищої освіти повинні отримати автономію, усі права для повноцінної реалізації власної політики, що не завжди збігається з реальним станом справ в управлінні модернізаційними процесами в освітній галузі, зокрема неефективною системою фінансування вищих навчальних закладів. Автономія закладів вищої освіти передбачає не лише отримання відповідних прав, а й можливість повноцінної реалізації таких прав. Остання можлива лише за умови рівності всіх вищих навчальних закладів у їхніх правах та можливостях.

Одним з основних завдань реформування вищої освіти України, на чому наголошувало-

ся в доповіді Європейської асоціації ATHENA «Автономія університетів України. Аналіз і план дій» (2012–2015 рр.), у якій було проаналізовано автономію українських закладів вищої освіти за методологією University Autonomy Scorecard, є створення атмосфери взаємної довіри в режимі постійного діалогу та консультацій, що забезпечить урахування потреб усіх зацікавлених сторін у прийнятті рішень [1], що можна вважати ключовим моментом для реальної трансформації системи державного управління у вищій освіті. Відповідно, діяльність державних органів, зокрема МОН, має базуватися на принципах довіри до вищих навчальних закладів за умови здійснення контролю та нагляду за дотриманням чинного законодавства. Питання повноважень держави та її уповноваженого органу потребує глибокого вивчення.

Система управлінських заходів, спрямованих на модернізацію вищої освіти, має бути пов'язана із системою забезпечення якості вищої освіти, яка значною мірою інституційно повинна підтримуватися Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (далі – НАЗЯВО), покликаним здійснювати моніторинг механізмів і методик, які використовують заклади вищої освіти для забезпечення якості останньої.

Діяльність НАЗЯВО будується на основі врахування висновків незалежних агенцій із забезпечення якості вищої освіти. У принципі, НАЗЯВО необхідне для забезпечення автономії університетів.

Як зазначає І. Совсун у доповіді «Вища освіта в Україні: порядок денний для реформ» (2016 р.), історично успадкована надмірна централізація в управлінні системою вищої освіти призводила до високої концентрації повноважень МОН України. Зазначене спричинило і підвищення корупційних ризиків, і профанування управлінського процесу загалом, адже для якісного виконання всіх повноважень Міністерству банально бракує інституційної спроможності [36].

Державне управління вищою освітою в Україні є складною вертикальною ієрархічною структурою, характерна риса якої – високий рівень централізації. Однак європейський досвід свідчить, що центральний рівень управління повинен встановлювати нормативну базу, регіональний рівень – забезпечувати її виконання, а разом вони повинні створювати умови для реалізації цих норм [39, с. 8].

У сучасних умовах постають завдання вдосконалення системи управлінської діяльності держави, вироблення механізмів державного управління модернізацією вищої освіти загалом.

Висновки і пропозиції. Отже, політика держави щодо модернізації вищої освіти України повинна будуватися на законодавстві, розробленому в контексті європейської інтеграції. Державна освітня політика щодо модернізації вищої освіти формується та здійснюється на основі нормативної бази, зорієнтованої на європейські стандарти. Першочерговим завданням управління модернізаційними процесами у вищій освіті є створення та впровадження нової законодавчо-нормативної бази на всіх рівнях її функціонування, забезпечення системності, цілісності, неперервності освіти на основі вдосконалення її структури, змісту, моніторингу якості освіти.

Список використаної літератури:

1. Автономія університетів України: аналіз і план дій. URL: <http://ipd.kpi.ua/documents/athena/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%8F%20%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82%D1%96%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%20%D1%96%20%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%20%D0%B4%D1%96%D0%B9.pdf>.
2. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII (зі змінами, внесеними згідно із законами № 2233-VIII від 7 грудня 2017 р., № 2443-VIII від 22 травня 2018 р.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
5. Щодо розробки стандартів вищої освіти: Лист Міністерства освіти і науки України від 15 січня 2016 р. № 1/11-240. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4891>.
6. Щодо використання у практичній роботі вищих навчальних закладів англomовного варіанту Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Лист Міністерства освіти і науки України від 5 лютого 2016 р. № 1/9-64. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5048>.
7. Про завершення верифікації переліку спеціальностей, з яких вищі навчальні заклади готові у 2016 році здійснювати прийом здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра (магістра і спеціаліста медичного, фармацевтичного та ветеринарного спрямувань) на основі повної загальної середньої освіти за бюджетні кошти: Лист Міністерства освіти і науки України від 8 лютого 2016 р. № 1/9-67. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5068>.
8. Про затвердження Ліцензійних умов: Лист Міністерства освіти і науки України від 2 березня 2016 р. № 1/9-114. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5237>.
9. Про деякі питання імплементації Закону України «Про вищу освіту»: Лист Міністерства освіти і науки України від 26 травня 2016 р. № 1/9-263. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5553>.
10. Про проведення наукових конференцій із проблем вищої освіти у 2017 р.: Лист Міністерства освіти і науки України від 6 березня 2017 р. № 1/9-125. URL: <https://imzo.gov.ua/2017/03/06/lyst-mon-vid-06-03-2017-1-9-125-pro-perelik-provedennya-naukovyh-konferentsij-z-problem-vyschoji-osvity-i-nauky-u-2017-rotsi>.
11. Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 14 серпня 2013 р. № 1176. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/.
12. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29 березня 2012 р. № 384 «Про затвердження форм документів із підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 3 березня 2014 р. № 209. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/2063>.
13. Про затвердження Плану заходів Міністерства освіти і науки України щодо виконання Закону України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16 вересня 2014 р. № 1048. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/2876>.
14. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2005 р. № 774 «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 17 вересня 2014 р. № 1050. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/2864>.
15. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 2 червня 1993 р. № 161 «Про затвердження По-

- ложення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 листопада 2014 р. № 1310. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/3321>.
16. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 9 липня 2009 р. № 642 «Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 листопада 2014 р. № 1392. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/3236>.
 17. Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік: Наказ Міністерства освіти і науки України від 26 січня 2015 р. № 47. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/3521>.
 18. Про науково-методичну раду Міністерства освіти і науки України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11 вересня 2015 р. № 922. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4402>.
 19. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. № 266: Наказ Міністерства освіти і науки України від 6 листопада 2015 р. № 1151. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4636>.
 20. Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам: Наказ Міністерства освіти і науки України від 14 січня 2016 р. № 13. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5162>.
 21. Про затвердження персонального складу сектора вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2016 р. № 136. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5141>.
 22. Про деякі питання проведення акредитації напрямів підготовки, спеціальностей: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2016 р. № 498. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5527>.
 23. Про затвердження Переліку предметних спеціалізацій спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за якими здійснюється формування і розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2016 р. № 506. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0798-16>.
 24. Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 1 червня 2016 р. № 600. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5555>.
 25. Про затвердження Плану заходів із вдосконалення нормативно-правової бази вищої освіти на 2016/2017 навчальний рік: Наказ Міністерства освіти і науки України від 27 жовтня 2016 р. № 1288. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/6381>.
 26. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України (Наказ Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2010 р. № 99 «Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні»; Наказ Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2010 р. № 101 «Про структуру освітньо-професійних програм та навчальних планів підготовки бакалаврів»): Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 березня 2017 р. № 373. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/7118>.
 27. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
 28. Положення про Міністерство освіти і науки України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF>.
 29. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 2016 р. № 531): Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 244. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/244-2015-%D0%BF>.
 30. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248149695>.
 31. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>.
 32. Деякі питання діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 2016 р. № 567. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249282039>.
 33. Про внесення змін до Статуту Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 2016 р. № 531. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/531-2016-%D0%BF>.
 34. Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових уста-

- новах: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1045. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249637727>.
35. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки: Указ Президента України від 1 лютого 2012 р. № 45/2012. URL: <http://www.president.gov.ua>.
36. Совсун І. Новий порядок денний для вищої освіти в Україні: перший етап змін. Вища освіта в Україні: порядок денний для реформ / за заг. ред. Є. Ніколаєва. URL: <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/KAS-PP-28-Higher-Education-in-Ukraine.pdf>.
37. Стратегія реформування державного управління України на 2016–2020 роки, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016-p>.
38. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
39. Шеломовська О. Реформування державного управління вищою освітою в Україні на основі європейського досвіду. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2014. № 1. С. 1–16.
40. Шилова В. Державні пріоритети: гуманізація та гуманітаризація вищої освіти. Держава та регіони. Серія «Управління». 2005. № 2. С. 205–208.
-

Ажажа М. А. Нормативная база государственного регулирования процесса модернизации высшего образования Украины

В статье представлена нормативная база государственного регулирования процесса модернизации образования Украины. Проанализированы отдельные законодательные акты и документы, определяющие деятельность государственных органов управления высшим образованием и наукой. Освещены основные положения законодательных актов по модернизации высшего образования Украины, в частности обеспечение автономии университетов. Указано на необходимость связи системы управленческих мероприятий, направленных на модернизацию высшего образования, с системой обеспечения качества высшего образования.

Ключевые слова: государство, государственное регулирование, государственное управление, документ, законодательный акт, модернизация высшего образования, нормативная база, управленческий механизм, управление высшим образованием.

Azhazha M. A. Normative base of state regulation of the process of modernization of higher education in Ukraine

The article outlines the regulatory framework for state regulation of the process of modernization of education in Ukraine. Analyzed individual legislative acts and documents that determine the activities of state bodies governing higher education and science; highlights the main provisions of legislative acts on the modernization of higher education in Ukraine, in particular ensuring the autonomy of universities. It pointed out that there is a need to link the system of management activities aimed at modernizing higher education with the quality assurance system of higher education.

Key words: state, state regulation, public administration, document, legislative act, modernization of higher education, regulatory framework, management mechanism, higher education management.